

πείσμα

πείσμα, το, ουσ. [<αρχ. πείσμα]. **1.** ανένδοτη, ανυποχώρητη ή παράλογη εμμονή σε μια επιδίωξη, γνώμη ή επιθυμία: «το πείσμα δεν ωφέλησε ποτέ κανέναν». **2.** στον πλ. **τα πείσματα**, τα καμώματα, τα νάζια: «θέλει πείσματα η αγάπη για να 'χει νοστιμάδα». (Λαϊκό τραγούδι: *άσ' τα παιδιαρίσματα στο 'χω ξαναπεί, αγάπη δίχως πείσματα δεν έχει προκοπή*). Συνών. γινάτι. (Ακολουθούν 22 φρ.)·

- από πείσμα, βλ. φρ. για (το) πείσμα·

- αρβανίτικο πείσμα, η ανένδοτη, η ανυποχώρητη ή η παράλογη εμμονή σε μια επιδίωξη, γνώμη ή επιθυμία: «τέτοιο αρβανίτικο πείσμα δεν έχω συναντήσει σε άνθρωπο»·

- αρναούτικο πείσμα, βλ. συνηθέστ. αρβανίτικο πείσμα·

- *ας είν' καλά το πείσμα του!* έκφραση που δηλώνει πως θα ξεπεράσουμε τη δυσκολία που έχουμε, παρόλο που αρνείται πεισματικά να μας βοηθήσει το άτομο από το οποίο ζητάμε βοήθεια, ή και, αν δεν την ξεπεράσουμε, το μόνο που θα κερδίσει το άτομο αυτό θα είναι η επαλήθευση της μνησικακίας του·

- *βάζω πείσμα*, βλ. φρ. το *βάζω πείσμα*·

- *βαστώ πείσμα*, βλ. φρ. *κρατώ πείσμα*·

- *βουργάρικο πείσμα*, βλ. συνηθέστ. αρβανίτικο πείσμα·

- *γαϊδουρινό πείσμα*, το μεγάλο πείσμα: «όταν τον πιάσει το γαϊδουρινό πείσμα, δεν αλλάζει γνώμη με τίποτα». Από την εικόνα του γαϊδάρου που, όταν πεισμώνει, στυλώνει τα πόδια του και δεν κάνει βήμα παρόλες τις προτροπές ή το ξύλο που του δίνει το αφεντικό του·

- *για (το) πείσμα*, μόνο και μόνο επειδή πειστώσαμε, μόνο και μόνο από εγωιστική επιμονή, από ισχυρογνωμοσύνη: «επειδή την προηγούμενη φορά δεν ήρθατε μαζί μου, δε θα 'ρθω κι εγώ μαζί σας για πείσμα». (Λαϊκό τραγούδι: *κι όσοι μας θέλουν το κακό **για πείσμα**, για γινάτι, δε θα χωρίσουμε ποτέ για να τους βγει το μάτι*). Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *έτσι*·

- *έχει πείσμα*, είναι πολύ πεισματάρης, πολύ ξεροκέφαλος: «αφού είπε κάτι, μην περιμένεις ν' αλλάξει γνώμη, γιατί έχει πείσμα αυτός ο άνθρωπος»·

- *κάνω πείσματα*, προσποιούμαι πως δε θέλω κάτι, κάνω νάζια: «μ' αρέσει, όταν κάνει πείσματα η γυναίκα». (Λαϊκό τραγούδι: *έλα και δώσ' μου ένα φιλί, μη μου τ' αρνιέσαι, φως μου, και μη μου **κάνεις πείσματα**, οπότεν είσαι μπρος μου*)·

- *κρατώ πείσμα*, διατηρώ, τρέφω μνησικακία για κάποιον: «μην του πας κόντρα, γιατί κρατάει πείσμα και δε θα 'χεις καλά ξεμπερδέματα μαζί του»·

- *με πείσμα*, με επιμονή, πεισματικά: «άρχισε να δουλεύει με πείσμα για να παραδώσει τη δουλειά μέσα στις προθεσμίες που είχε δώσει»·

- *με πιάνει το πείσμα*, επιμένω σε κάτι από αντίδραση, πεισμώνω, γίνομαι ισχυρογνώμονας: «όταν με πιάνει το πείσμα, μην προσπαθείς να μ' αλλάξεις γνώμη, γιατί δε θα καταφέρεις τίποτα»·

- *μουλαρίσιο πείσμα*, βλ. συνηθέστ. γαϊδουρινό πείσμα·

- *σε πείσμα όλων*, επιμένοντας πεισματικά παρά τη γνώμη όλων για το αντίθετο: «κάποτε τον είχαν ξοφλημένο, αλλά σε πείσμα όλων κατάφερε ν' απαλλαγεί απ' τα ναρκωτικά»·

- το βάζω πείσμα, πεισμώνω, γίνομαι ισχυρογνώμονας: «όταν το βάλει πείσμα, δε λέει να βάλει μπουκιά στο στόμα του»·
- το βάζω πείσμα να..., αποφασίζω να κάνω, να πραγματοποιήσω κάτι οπωσδήποτε: «αφού το 'βαλε πείσμα να τελειώσει το πανεπιστήμιο, θα το τελειώσει»·
- τον βάζω πείσμα, βλ. φρ. τον έχω πείσμα·
- τον έχω πείσμα, τον εχθρεύομαι, θέλω, επιδιώκω να του κάνω κακό: «τον έχω τέτοιο πείσμα, που, αν τον πιάσω στα χέρια μου, θα τον λιώσω»·
- του βαστώ πείσμα, βλ. φρ. τον έχω πείσμα·
- του κρατώ πείσμα, βλ. φρ. τον έχω πείσμα.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας